

الغارات

[11] اشکالات تصحیح کتاب ومعدرت از صاحب لان واولو الالباب بر صاحب لان که روی سخن با ایشان است پوشیده نیست که تصحیح وتنقیح کتابهایی که نادر الوجود وقلیل النسخة است مانند تصحیح وتنقیح کتابهایی نیست که نسخه های آنها بسیار، وشایع وسایر در أقطار وأمصار است، کتبی که پیوسته در دسترس بوده وعلماء وفضلاء خلفا عن سلف درس وبحث ومقابله وتصحیح واستنساخ واستکتاب آنها را وجههء همت ساخته وبشرح وبیان وتحشیه وتعلیق وانشاء ونشر آنها پرداخته اند، میتوان برای مثال باین قبیل کتب کتب أربعهء خاصه وصحاح ستهء عامه را ذکر نمود، زیرا هر مشکلی که در این قبیل کتابها بوده پیشینیان در این طول زمان راه حل آنها بقدم جد وجهد پیموده وگره آن مشکل را از روی صدق دل بسر انگشت تحقیق گشوده اند پس در تصحیح وتنقیح این نوع کتابها صلاحیت متصدی ومراجعه بمأخذ در موارد لزوم کافی است بخلاف کتبی که نسخ آنها در دسترس نبوده واز زمان تألیف هرگز مورد مقابله وتصحیح قرار نگرفته وهنوز عالمی بعنوان بررسی وتحقیق بآنها دست نیازیده است بلکه بقول معروف تاکنون دست کسی بدامان وصال آنها نرسیده وهنوز بکر است، پر واضح است که فرق میان این دو تصحیح ودو نوع کتب بسیار بلکه خارج از حد اندازه گیری وقیاس است چنانکه شاعر گفته: میان ماه من تا ماه گردون * تفاوت از زمین تا آسمان است بدیهی است که هر چند دایره تنگتر باشد کار سختتر خواهد بود مثلا اگر تألیف قدیمتر باشد ونسخه منحصر بفرد باشدودر عین حال مشوش ومغلوط ودستخورده، إلی غیر ذلك از مشکلاتی که موجب مزید صعوبت امر میگردد تا کار بجائی رسد که تصحیح ممکن نباشد. بعد از تمهید این مقدمه میگوئیم:
